

DUMINECA

Organ de propagandă religioasă și morală
și organ informativ al AGRU-lui din Eparhia Maramureșului

Bucoul de distribuire: Librăria Asociațiunii Sighet, Piața Unirei No. 25

Apare în fiecare Duminică.

Prețul unui exemplar: 1 Leu

Filantropia.

Atât se vorbește despre filantropie, atâtea societăți filantropice sunt și totuși mizeria ca o boală incurabilă bântuie umanitatea. Atâți oameni într'adevăr săraci nu primesc ajutor de nicăiri și foarte mulți care simulează sărăcia sau boala află milă în toate părțile.

Ce să facem? Cum să procedăm că ajutorul nostru să fie într'adevăr ajutor? Să-l ascultăm pe Isus, care ne-a spus clar că cei mai „mici frați ai lui”, trebuie ajutați. Când dăm ajutor nu trebuie să ne gândim la ridicarea noastră în ochii lumii prin milostenia noastră, ci iubirea față de cel ajutat și mai cu seamă față de Isus să ne conducă.

De aceea binefacerea persoanelor conduse

de concepție creștinească sunt mai nimerite decât a persoanelor care, cum ele spun, *au morală laică*. Tot aceasta putem afirma despre societăți. Mila cea mai activă și practică, mila care nu vede în nenorociți decât un frate care suferă, nu poate fi însușirea societăților pur laice. Idealul moral laic e rece, ne îngheață.

Să facem binele ca particulari ori ca membri societăților, să ne cugetăm că fiecare faptă filantropică a noastră să fie executată în spiritul lui Hristos.

Binefacerea creștină nu umilește. Ea ridică atât sufletul binefăcătorului cât și acela care primește binefacerea.

Toată lacrima ștersă va străluci ca un diamant în coroana cerească a aceleia care a șters-o și sentimentul de recunoștință va deveni o floare frumoasă în sufletul ajutoratului.

E multă sărăcie în Maramureș, în Basarabia și în lumea întreagă. Să facem cât putem pentru îndulcirea ei. Întâlnim copii cu fața galbenă, numai oase și piele, mame bolnave și nenrocite, bărbați șomeri, copile ajunse victimele sărăciei lor, multă foarte multă și grea mizerie morală provocată de mizeria materială. Suntem datori toți ca din toate puterile noastre să muncim spre înlăturarea mizeriei morale și materiale ca să auzim și noi cuvintele blândului Mântuitor:

„Veniți binecuvântați
părintelui meu de moș-
teniți împărăția. care e
gătită vouă dela înte-
meerea lumii. Căci am
flămânzit și mi-ați dat de
mâncat; înșetoșat-am și

mi-ați dat de am beut;
strein am fost și m'ați
primit; gol am fost și m'ați
îmbrăcat; bolnav am fost
și m'ați cercetat; în tem-
niță am fost și ați venit
la mine“.

cuit de ei a lost cunoscut atâ-
ta timp sub alt nume decât acel
de România.

Romanii și barbarii

Când împăratul Traian după două grele răboaie împotriva lui Decebal și-a dus trupele până la râul Siret, hotări să asigure apărarea noului hotar așezând în țara Dacilor un mare număr de legionari. Totuși aceștia, deși Romani față de Barbarii de pe celălalt mal, nu erau născuți la Roma. nici măcar în Italia; ne dăm bine seama de aceasta astăzi când atâtea monumente funerare ne-au păstrat numele lor sau al urmașilor lor. Cercetând aceste nume, rezultă cu siguranță că trupele lui Traian, în acele ținuturi, erau compuse în partea cea mai mare din Răsăriteni, de fel din Asia Mică și Siria. Cu toate acestea erau Romani, pentru că dela Roma aveau legile, civilizația, limba.

Și Romani au rămas, deși curând despărțiți de imperiu, când anume în 270 hărțuiețile cu Goții sili pe Aurelian să-și retragă dincolo de Dunăre trupele și judecătorii, lăsând pe pământul cucerit atât de anevoie pe urmașii legionarilor din 106, acum legați de glie. Coloniștii romani curând se găsiră nu numai împrejmuiți, ci coplesii de popoare de rasă ariană sau de rasă uralo-altaică, ale căror năvăliri urmară repede: Goji, Vandali, Huni, Bulgari, Pecenegi, Slavi. Ingrămădiți în mare parte în zona deluroasă și păduroasă a celor două cline ale Carpaților, urmașii ostașilor

România și Românii Uniți

— Conferența Em. Sale Cardinalul Tisserant —

E întâia dată când un prinț al Bisericii Romane, membru al sacrului colegiu al purpuratilor, a învrednicit Neamul și Biserica noastră de o însemnată atențiune.

Mare cinste! Și și mai mare binefacere! Mai ales pentru noi cari avem așa de puțini prieteni în străinătate! De aceea, ca semn de mulțumită și recunoștință pentru înaltul demnitar eclesiastic, chemat să dea vieții noastre bisericesti un puternic imbold prin însăși situația sa oficială ca secretar al S. Congregației pentru Biserica Răsăritului, reproducem în întregime strălucita conferință a Eminenței Sale card. Tisserant, ținută Dumineca în 4 Aprilie sub egida Asociației Catolice pentru răsăritul creștin.

Numele României

Nu sunt încă șasezei de ani de când cuvântul România a fost recunoscut în Congresul din Berlin ca nume oficial al unui Stat independent și totuș e un nume vechiu și destul de slăvit. Încă pe timpul S. Augustin exista cuvântul România în

înțelesul de ținut unde stăpânesc vulturii Romei înțeles admis și astăzi în italienește. Curând însă, sub numele de România se înțelegea numai imperiul roman de Răsărit pe care astăzi îl numim mai cu seamă bizantin, având capitală Constantinopolul, Noua Romă. Așa trebuie înțeles cuvântul România în textele medievale din Apus; pentru arabi imperiul bizantin e *Bilad-ar-Rum*, țara Romanilor; Turcii însemnau cu *Rumeyli* tot ce atârna de Vasilivas, sau tot ce se găsea la Vest de Bosfor.

Înțelesul istoric al cuvântului Romania dăinui cu atâtea trăinicie, încât într'o enciclopedie istorico-geografică tipărită în 1858 cu el se definește „partea europeană a imperiului otoman“ cu timida indicație că el se întrebuintează și pentru o erăta țara Românilor. Atât e de mare înrăuirea geografiei politice asupra nomenclaturei, încât se prefera un fapt istoric de mult incheiat unui însemnat fapt etnic: Fiindcă Românii n'au încetat de a se proclama Romani, e mirare că pământul lo-

lui Traian aproape totdeauna au fost sub alte stăpâniri politice și până în zilele noastre nici când n'au fost uniți sub o singură stăpânire.

Graiul românesc

Această împrejurare face și mai extraordinară păstrarea unei limbi unice, și minunea e cu atât mai mare, cu cât ne gândim că ostașii cuceritori în țara lor de baștină vorbiră mai mult limba grecească, învățând latineasca numai după înregimentarea lor în armata împărătească.

Obârșiile graiului românesc au fost studiate de mulți filologi; toți spun că temelia lui nu latinească vulgară, ca la alte limbi romanice, ci limba militară, și aduc felurite dovezi, dintre care va ajunge să arătăm faptul că *bătrân* dela latinescul *veteranus* se întrebuințează mai cu seamă pentru oameni și ființe, pe când *vechiu* dela latinescul *vetulus* se folosește în deosebi la cele neînsuflețite, nu ca în celelalte limbi romanice.

La mărturia limbei asupra obârșiei romane a Românilor, și la faptul că prin tradiție au păstrat conștiința dreptului lor de a se numi Romani, se adaugă faptul, că însăși popoarele vecine i-au privit așa. Lucrul nu e lămurit, fiindcă între numirea ungurească a Valahilor (Oláh) și aceea de Romani nu se vede numai decât o legătură. Dar etimologia cuvântului Valah nu e îndoelnică: e cuvânt germanic, corespunzător latinescului *Gallus*, egal cu *Welsch*, *Walloni* ș. a., între-

buițat nu la Galli ca popor, ci la la toate populațiile romanizate pe care Germanii le găsiră la hotarele împărăției, ca de pildă la populațiile Gallo romane de pe malul apusean al Rinului, cari absorbiră o însemnată parte de seminții germanice, ca pe acelea ale Francilor. Numele de Valah, dela Germani, Goți sau alții a trecut la Slavi și ca dovadă că aceștia nu știau bine înțelesul original avem faptul că și astăzi Polonii numesc Italia *Wlochy*.

Recunoscuți deci ca Romani sub indoitul nume de Români și de Valahi, urmașii coloniștilor lui Traian ne dau o însemnată învățătură, dovedind cu continuitatea lor puțin obișnuită în păstrarea tradițiilor strămoșești puternica pecete a Romei. Sunt multe popoare ce și-au ținut graiul, chiar fără neatâr-nare politică, dar e un fapt extraordinar și poate unic, ca un graiu învățat să aibă atâta trăinicie, în împrejurări așa de neprielnice, și anevoie s'ar găsi o desmințire mai categorică a teoriei lui Gobineau și a rasiștilor, cari spun că stăpânesc urmăriile continuității fizilogice. În speță la Români, oricare ar fi proporția sângelui dac unit cu cel roman, știm că nici la aceștia nu era o rasă omogenă. Minunata trăinicie a neamului românesc se datorește în întregime împărtășirii din civilizația Romei. E o foarte mare încurajare pentru cei ce cred în înțâietatea spiritului asupra materiei.

Inceputurile creștinismului

N'am de gând să vă înfățișez soarta creștinismului la Ro-

mâni. Invățătura creștină străbătu în Dacia îndată după cucerire, dacă nu va fi fost adusă de înșiși cuceritorii, de fel din țări unde creștinismul era foarte răspândit încă la sfârșitul veacului întâiu. Și e o ciudată coincidență că cei mai nemijlociți vrăjmași ai coloniștilor romani, Goții, primiseră și ei creștinismului din Asia Mică, prin sclavi și prinzoneri de războiu originari din Capadochia. Ar fi însă lucru zadarnic să filosofăm asupra acestui fapt pentru a trage concluzii privitoare la ritul urmat de cei din țări creștini din România de astăzi, cum au încercat diferiți polemiciști, fiindcă înainte de veacul al patrulea nu se cristalizară formele caracteristice ale riturilor patriarhale, și chiar la Roma mai bine de un veac se rugau grecește. Dacă nu se vor găsi monumente scrise, va trebui să renunțăm a cerceta în ce limbă și cu ce formule se rugară întâii creștini ai Daciei. E însă mai presus de îndoială că provinciile ei bisericesti făceau parte din Iliricul răsăritean și, ca atari, erau sub ascultarea Papii, ca patriarh al Apusului, deși ținutul Mesiei și Daciei atârna de imperiul roman de Răsărit. Trecerea bisericilor românești sub ascultarea Constantinopolului se întâmplă numai după creștinarea Bulgarilor, și când stăpânirea acestora se întindea până la hotarul de miazăzi al Moraviei. Faptul ce rezultă limpede din istoria generală a acelei părți din Europa e întărit și prin aceea, că limba bisericască a Românilor

e alcătuită din cuvinte latine și slave; termenii grecești n'au intrat direct.

Schisma

Trecute de curând la patriarhatul din Constantinopol când acesta se rupse definitiv din unitatea romană, eparhiile române se găsiră firește târite în schisma lui Mihail Cerulariu și toate rămaseră sub ascultarea Fanarului până în anii din urmă ai veacului al XVII-lea. Pentru ce se întâmplă atunci o schimbare? În veacul de mijloc nu lipsiră din România misionarii latini, dornici să pricinuiască restatornicirea unității catolice. Și le fu cu puțință să-și păstreze mânăstirile și episcopiiile chiar dincolo de Carpați, cu toată stăpânirea Tătarilor, izbutind să convertească la catolicism pe Cumanii rămași păgâni în mijlocul atâtor popoare creștine. E adevărat totuși că în 1439 mitropolitul Damian iscăli la Florența actul de unire. Dar gestul lui n'au urmări: el era grec și fără nici o înrăuire personală asupra unui popor și cler care erau de alt neam și de altă limbă. Veni apoi stăpânirea turcească și ca în toate țările Islamului schimbările de biserică și de credință deveniră mai anevoioase ca oricând, fiindcă pricinuiau schimbări politice. Numai când Leopold I liberă în 1688 Transilvania, alipind-o în 1690 țărilor sale ereditare, fu cu puțință gândul unirii, mai cu seamă când împăratul făgădui supușilor săi români că, primind credința Romei, vor avea aceleași drepturi cași ceilalți catolici.

Poporul și clerul de jos erau atunci gata să primească chemarea, fiind scârbiți de înalții membri ai ierarhiei eclesiastice. Aceștia erau, în mare parte străini de țară. Potrivit unui sistem întrebuițat de Fanar până în zilele noastre, vedem episcopi și patriarhi de limba grecească stăpânind biserici de limba arabă în Egipt și în vechiul imperiu otoman, așa și mitropoliții și episcopii României erau adeseori Greci ori Slavi în Transilvania mai cu seamă Sârbi. Acești chiriarchi slavi ai eparhiilor române întrebuițază limba paleo-slavă ca limbă bisericească până în 1700 spre marea pagubă religioasă a credincioșilor cari nu știau această limbă, precum n'o cunoșteau nici mulți preoți, deși în biserica bizantină nimic nu se împotrivesc introducerii limbei poporului în slujbele bisericești, pentru a înlocui predica mai puțin obișnuită.

Calvinismul

Urgis și ca străini, ierarhii bisericești românești erau și mai mult, când se calviniră. Totdeauna înțelegem cu greu cum membri ai bisericești răsăritene ajung să se înțeleagă mai curând cu protestanții decât cu catolicii, fiindcă între credința Constantinopolului și a Romei nu sunt decât mici deosebiri în asemănare cu cele ce se află între credința lui Fofie și aceea a lui Calvin sau Luther, fără să mai vorbim de enormele deosebiri în practicile religioase cu privire la Preasfânta Euharistie, la cinstea icoanelor, la cultul Prea Curatei Fecioare și al Sfinților. Înțelegerea ierarhilor români cu boierii calvinisți

de neam unguresc se făcu firește, din pricini politice, pentru că, fiind magnații aproape toți de religie reformată, era de mare interes să se dobândească sprijinul lor în dieta Transilvaniei unde ei erau în majoritate.

Înțelegerea se face totuși în obșteasca dorință de a se împotrivi Romei, potrivit cu năzuința unei mari părți din înaltul cler bizantin al acestui timp. Dar poporul nu era de părerea ierarhilor săi și, dacă din ali-pire față de preoții săi era de fapt de partea Bizanțului, își da seama cu toate acestea de primejdia pe care cochetarea cu protestanții o aducea credinței sale. Se folosiau în toată libertatea cărți protestante românești, în vreme ce cărți ortodoxe lipsiau în această limbă. Unirea cu Roma precum dovedi lămurit în Senatul român din 17 Martie 1928 Excelența Sa Prea Sfințitul Frențiu, se înfățișa pentru Români din Transilvania ca o mântuire de calvinismul ce înăbușise conștiințele timp de un veac și jumătate.

Unirea cu Roma

Cucerirea militară a Austriei, făcută de soldați originari din toate părțile împărăției, începând dela 1690 și după aceea, îngădui Românilor să cunoască mai bine catolicismul roman și să-i prețuească universalitatea, urind mai puțin o religie pe care până atunci o socotiau mai cu seamă ca fiind a Ungurilor și Nemților, rivalii lor în țară. Astfel repede se făcu o atmosferă de simpatie pentru ideea de unire, încât încă în

1697, adică la cinci ani după decretul liberator, mitropolitul Teofil Seremi putu să propună fruntașilor clerului său să primească credința Romei. Seremi, nefiind străin, ci născut în Teiuș-Alba și ținându-se prin familie de mica nobilime, simția ca poporul său și-și da seama de folosul pe care unirea îl va aduce pentru viața religioasă a tuturor; dar împotrivirea protestantă era foarte puternică; el muri câteva zile după sinodul dela Alba Iulia și autoritățile austriace aflară că a fost înveninat. Urmașul său, și el român de viță, fu ales sub înrăuirea Calvinistilor și se putea crede că ideea unirii va fi părăsită; dar, abia hirotonit, Atanasie Anghel, într'un întâiu sinod ținut în 1698 și apoi în al doilea din 1700, propuse unirea ce fu primită fără să se mai aștepte ceva și proclamată într'un act iscălit în numele a 1582 preoți și aproape 200.000 de credincioși. Reacția a fost foarte puternică nu numai în Transilvania din pricina intrigilor politice, ci și în principate, unde spaima de întinderea mișcării de unire stârni pe înfocatul patriarh al Ierusalimului, Dositei, plecat de bunăvoie din scaunul său după înfrângerea avută în încercarea sa de a izgoni pe Franciscani din bisericile Locurilor Sfinte. El, care înțelesese puterea de atracție a catolicismului, străbătu în Transilvania predicând și pare că nu e prea cutezător lucru să presupunem că teama de viitorul bisericii sale în această provincie a fost care l-a îndemnat să tipărească din

1692 până în 1705 la Iași și Râmnicul-Vâlcei, cea mai faimoasă culegere de lucrări antipapiste izvodite de biserica constantinopolitană, sub titlurile eufemiste: Tomul înțelegerii (Tomos Katalloges); Tomul dragostei (Tomos gapes) Tomul bucurie (Tomos charas) — volume ce cuprind cu totul altceva decât s'ar părea din pașnicile lor titluri, precum tâlcu-ește însuși Dositei titlul cărții din urmă: „carte de bucurie ce simte orice ortodox bun văzând că ajunge puțintică învățătură pentru a combate definitiv absurditatea inovațiilor latine“.

Blajul, mica Romă

Dar cu toată împotrivirea condusă de ierarhii greci din principate, de episcopii sârbi și de magnații unguri, unirea înainta încât numărătoarea din 1750 dădea pentru întreaga Transilvania 543.657 de Români uniți cu 1704 de biserici, față de 25.065 de neuniți cu 14 biserici. E adevărat că, în inevitabilele discuții dintre istoricii celor două confesiuni, s'a discutat dacă toți Românii din Ardeal sau numai o parte a lor au primit credința catolică, dar, pe cât știu eu, cifrele de mai sus n'au fost nici când tăgăduite și ele primesc de altă parte o minunată întărire prin faptul că credincioșii catolici s'au numit „cei vechi“, ca adevărații păstrători ai tradiției pe când minoritatea neunită se numia „cei noi“.

Asta nu va să însemne că Românii uniți o duceau bine: cu toată cârmuirea austriacă,

adevărații stăpâni ai Transilvaniei erau calviniștii și Viena nu putea interveni în treburile mărunte, unde calviniștii aveau totuși simpatii și oameni. Astfel fu prigonit episcopul Inochentie Micu Klein, silit în 1751 să plece din scaun, ceea ce pricinui mișcări populare; de asemenea al doilea urmaș al său Grigorie Maior în 1782. Cu toate acestea încetul cu încetul se desăvârși organizarea noiei biserici unite. Părăsind Alba-Iulia, unde rezida un episcop latin, reședința românească fu mutată în 1737 la Blaj, sătuc destul de mic și sărac, unde o mică moșioară dăruită de Stat îngădui dezvoltarea operelor indispensabile unei eparhii. Blajul fu numit mica Romă; acest nobil titlu dat de Românii catolici orășelului, unde până astăzi se află centrul vieții lor culturale, arată cât de bine și-au dat și își dau seama că tot progresul lor e datorit unirii lor cu Roma.

În adevăr uniții, scăpați din cătușele Constantinopolului, nu aveau nici un motiv pentru a păstra slavona ca limba bisericească și în curând limba românească se întrebuintă în biserici ca și în școli când în 1754 episcopul Petru Pavel Aron deschide vestitele școli din Blaj. În câțiva ani se întemeiază deosebitele trepte ale unui învățământ din care seminarul teologic reprezenta pe cel superior. Timp de aproape un veac, școlile din Blaj erau unicul centru de studii în adevăr românești, în care se formă și se dezvoltă nu numai litera-

tura, ci și conștiința națională. Încă între cei dintâi profesori unii publiceră lucrări teologice renumite, și în Blaj se tipări broșura despre cele patru puncte de competenție discutate între Fotieni și catolici, a cărei traducere latinească, *Flosculus veritatis* fu găsită vrednică să fie retipărită de cardinalul Giovanni Battista Pitra, acest bun cunoscător al lucrurilor bizantine.

Renașterea culturală

Nu vreau să mă opresc citând nume, dar e bine să amintim că au fost dascăli ai Blejului cei ce s'au învrednicit să fie numiți triumvirii renașterii culturale române, Samuil Micu Klein, Gheorghe Șincai și Petru Maior. Celui dintâiu dintre acești autori se datorește o traducere a Vechiului Testament, care, retipărită de mai multe ori cu mici variante, alcătuiește încă textul primit (*textus receptus*) de toți Români, catolici sau nu. Despre al doilea voiu spune numai că a fost mult ajutat în cercetările sale istorice de luminatul Mecena care fu secretarul S. Congregației de Propaganda Fide, apoi Cardinal, Ștefan Borgia. Tustrei, în timpuri așa de grele — au fost dascăli în anii 1780—1825 — avură meriul de a cultiva aproape toate științele, așa încât lucrările lor deteră Românilor mijloacele trebuincioase pentru cultură în propria lor limbă și-i îndrumară spre cultura apuseană. Vecini cu o Rusie puternică ce era o însemnată forță de atragere pentru toate popoarele

creștine supuse stăpânirii turcești, înșiși Români din Moldova și Muntenia primiră dela frații lor din Transilvania prin acest mijloc un mare ajutor în păstrarea neamului lor și scăpară de fatala absorbire.

Intr'aceea, organizarea Bisericii catolice de rit românesc înainta din nou: în 1777, Pius VI primia o cerere a împărătesei Maria Teresa înființând eparhia de Oradea-Mare, care după câțiva ani primi dela Iosif II ca zestre o parte din moșia bogatei episcopii latine din aceeași cetate, ceea ce poate că nu folosi mult bunei înțelegeri dintre cele două biserici. Așa fu că abia în 1828 al treilea episcop de Oradea, Samuil Vulcan, izbuti să înființeze în orașelul Beiuș, un alt centru școlar, merit să se desvolte cași Blajul. Marele chirtarh în hrisovul de întemeiere al liceului ce și astăzi îi poartă numele, reluă ideea propusă de Corneli, directorul școlii normale din Oradea, în 1806, de a scrie limba română cu litere latine, nu cu slove chirilice, slove care în principate nu fură părăsite decât după 1860.

Situația actuală

Anul 1848, în împărăția Austriei, ca în aproape toate țările Europei, fu însemnat de mișcări populare ce năziau să dobândească mai multă libertate politică. Și Români adunați pe câmpia libertății la Blaj, își arătară dorințelor lor și nu fără urmare, căci în anii următori sub un guvern curat austriac se bucurară de unele măsuri prielnice.

Una din acestea fu înființarea în 1853 a unei provincii bisericesti cu reședința la Blaj pentru un mitropolit împodobit cu istoricul titlu de Alba-Iulia și Făgăraș și cu trei episcopii sufragane la Oradea-Mare, Gherla și Lugoj. Așa rămaseră eparhiile unite până în 5 Iunie 1930, când se înființă pentru Maramureș și întreg ținutul mărginaș cu Cehoslovacia și Polonia, eparhia de Baia-Mare.

Astăzi, pentru aproape 1.700.000 de Români uniți sunt în România cinci eparhii: mitropolia de Blaj are sub ascultarea ei și 23 parohii așezate în vechiul regat și patru sufragane la Oradea-Mare, Cluj—Gherla, Lugoj și Baia-Mare. În fața acestor catolici cari reprezintă 8 la sută din populația totală și cu excepția a 60.000 de Ruteni, toți sunt, români, se găsesc 13.067.000 de credincioși ai bisericii autocefale, 1 milion 200.000 de catolici de rit latin și aproape 1.100.000 de protestanți împărțiți în Luterani, Calvinisti și Unitarieni. Dar trebuie să notăm că latinii și protestanții aproape toți aparțin minorităților etnice, Maghiari, Maghiarizați, Sași și Nemți din diferitele părți ale Germaniei, mai cu seamă din Suabia.

— și catolicii au pierdut cu noua lege un număr mare de școli ce aveau la sate — dar învățătorii pregătiți în școlile normale din Blaj, Oradea-Mare și Gherla, precum și dascălițele pregătite la Blaj și Gherla, intră cu drepturi depline în învățământul Statului. Sunt apoi așezăminte de învățământ secundar pentru cele două sexe la Blaj.

și Beiuș, academii teologice la Blaj, Oradea și Cluj. Pentru a ne da seama de însemnătatea acestor școli, va ajunge să scoatem câteva cifre dintr'un studiu mai nou al canonicului Georgescu: în liceul de băieți din Blaj au învățat 15.462 de elevi din 1754 și până 1923 și 22.732 de elevi în cel din Beiuș timp de 100 de ani; în școala normală din Blaj timp de șaiszeci de ani se pregătiră 6.857 de învățători și 3.689 la Oradea în de aproape 150 de ani. În anii 1807—1936 ieșiră 2.063 de preoți din academia teologică din Blaj și 1.151 în cea din Cluj-Gherla în 77 de ani. Din școlile superioare de fete din Blaj în 60 de ani ieșiră 7.170 de eleve.

Punctul slab al bisericii catolice românești e lipsa ordinilor călugărești, lipsă ce se simte cu atât mai mult, cu cât clerul în această țară e însurat. Timp de un veac și mai bine, după desființarea Societății lui Ișus, golul fu desăvârșit. Astăzi a reinviat ordinul S. Vasile, animat de Ruteni; Franciscanii conventuali din părțile Iașilor Moldovei și Părinții Iezuiți au înființat ramuri de rit răsăritean, precum și Asumpționistii cari se îndeletnicesc cu unele opere ce făgăduesc mult. În sfârșit s'a întemeiat o congregație de femei cu centrul la Blaj ce numără 200 de membre și conduce școli de o îndrumare cu totul modernă; o modestă casă a sursurilor contemplative e pe punctul de începe viața călugărească. E bine să adăogim că Românii uniți trimit un însemnat număr din fiii lor în

institutede conduse de congregațiile latine ale Fraților școlilor creștine la București, ale Surorilor Notre-Dame din Sion la București, Iași Galați, și Oradea.

Perspective

Din cele expuse urmează că Românii uniți până acum au făcut mult, dar încă și mai mult au să facă: trebuie să înființeze alte școli, să zidească multe biserici, fiindcă în multe părți nu sunt decât biete bisericuțe de lemn, foarte mici și absolut nepotrivite nevoilor populației; trebuie să intensifice Acțiunea Catolică și să desvolte operele specializate, ca de pildă asistența studenților universitari, operă de mare însemnătate într'o țară unde știința e atât de prețuită. Toate vor fi, dacă clerul reținându-se scrupulos de orice acțiune politică, cu o conștiință tot mai vie a răspunderilor sale, se va dedica cu totul muncii apostolice; și pentru a atinge acest scop, Sfântul Părinte care cârmuiește cu slavă a întemeiat și înzestrat Seminarul românesc din Roma, căruia Guvernul național cu o clară viziune a situației mai nou i-a făcut o însemnată danie.

Guvernul românesc, deși legat în chip special de biserica autocefală, n'are să se teamă că Românii uniți vor fi cetățeni slabi, pentru că cei mai buni apostoli ai catolicismului au fost în același timp și cei mai de seamă propovăduitori ai ideii naționale. De aceea se poate nădăjdui un spor tot mai mare pentru o biserică, față de care M. Sa Regele Carol II,

participând la 6 Octomvrie 1934 la consacrarea catedralei din Lugoj, îi făgădui ocrotire în cuvinte ispirate de cea mai aleasă sinceritate ostășească: „Eu sunt născut și crescut ortodox, dar sunt Suveranul unei țări în care sălășluiesc și cetățeni de alte confesiuni. Sunt hotărât — și toți pot conta pe sprijinul meu — să protegesc cu aceeași credință și aceeași dragoste pe toți acei cari vor fi cinstiți credincioși ai Bisericii lor”.

Aspecte din noaptea Invierii

Străbate galeș luna prin brădetul șintirimului aurind cu o ploaie de raze vechea turlă a bisericeții din vale.

E atâta fior, atâta pace în această noapte sfântă, tulburată ușor de murmurul tainic al pârâiașului cristalin în undele căruia se oglindesc maestros bătrânele ziduri, încât aștepți și auzi parcă în preajmă-ți plutind gingașe falfăiri îngeresti. Și câtă nostalgie aduce legănarea crengilor de brad noaptea!

S'a desprins liniștit de pe cer o stea rupând lanțul constelației și'ntr'o puzderie de raze a săgetat lung albastrul, pierzându-se apoi în neant ori mutându-și numai locul dând asifel ochilor o iluzie.

E'n noapte un ceas!.. Un dangăt de prelung și duios străbate cătunul, trezind e c o u l codrilor seculari! E clopotul Invierii! Dar de ce are atâta plâns în sunet?!

Câtă chemare găsești într'un glas duios de clopot noaptea și mai ales în noaptea Invierii!

Ele bat în noapte liniștit și rar și fiecare băte e o amintire, o chemare, o resemnare pe care o'nțelegi și totuși e'nzadar!

Pâlcuri, pâlcuri de creștini ieșiți parcă deodată din pământ se'nșiră'n lung convoiu și la lumina pâlpăindă a făcliilor ce dau un bizar foc de lumini și umbre pe pereți, străbat țintirimul în cânt luminos de: „Hristos a înviat!”

Ce tablou înălțător îți oferă aceste mărețe clipe! Sufletul mai ușurat parcă (după noua ort.) se'nalță'n văzduhuri, cercând deplină împăcere cu Res-tignitul acolo sus în împărăția iertărilor.

Un cocos răgușit, ceasornic fidel al cătunurilor, cântă undeva departe.

Luceafărul și stelele încet pălesc.

Un vânt puternic scutură crengile de brad aducând un miros tare de rășină - iar undeva

în albastre văzduhuri se mai aude ecoul „Hristos a înviat!”

Eleonora Fetti

— „Misiuni Sfinte în Ilba”.

În zilele 15—20 Aprilie a. c. au fost misiuni sfinte în parohia Ilba, sub conducerea MO. D. Ioan Berinde preot profesor Satu-Mare. Numărul mărturisirilor și cuminecărilor 786. Au ajutat la mărturisiri afară de preotul local Patriciu Birlea și preoții din tract M. O. Mihai Berinde, Lezar Gherghel și Vasile Radu. În decursul misiunilor în Dumineca Floriilor au fost 15 membrii promovați în Reuniunea Mariană. Bucurii sfinte, amintiri duitoase au rămas în inima credincioșilor.

Și în Borșa III.

În zilele de 8—13 Aprilie a. c. sau ținut ss. misiuni în parohia III cu conducerea cărora a fost incredințat M O D. Ștefan Cherecheșiu paroh, prot. on. în

Vișeu de jos. Deși situația topografică a acelei parohii este dintre cele mai vitrege, situată pe o rază de 20 km. pe diferite văi și munți, precum timpul neprielnic cu viscole și furtuni de zăpadă ce au durat neîntrerupt sub tot decursul misiunilor, aceste sau putut termina totuș cu un rezultat de 703 mărturisiri și împărtășanii, la sfârșitul cărora pe lângă crucea comemorativă sa sfințit și o frumoasă cruce de fier ridicată în fața bisericii din obolul credincioșilor, sfințire făcută printre picurii de lacrimi ai credincioșilor.

La scaunul confesional au fost într'u ajutor pe lângă preotul local A. Babiciu și M.O.D. Gavril Timiș din Borșa II precum On. Gavril Mariș din Borșa I.

Pentru comitet răspunde: Titu Berinde

Calendar săptămânal.

8—14 Mai 1938.

8. Dumineca Mironosițelor

Ap. Fapte 6, 1-7. Evg. Marcu 15, 43-47

Ap. și Evg. Ioan

9. Luni Pr. Isaia

10. Marți ap. Simon Zilotul † 64

11. Mercuri Mochie

12. Joi Ep. German

13. Vineri M. Glicheria † 177

14. Sâmbătă M. Isidor † 250

„În zilele acelea înmulțindu-se ucenicii au făcu gâlceavă Grecii împotriva Jidovilor, pentru că văduvele lor erau nebăgate în seamă la împărțirea de toate zilele. Și chemând cei doisprezece mulțimea ucenicilor, au zis: „nu se cuvine ca lăsând noi cuvântul lui Dumnezeu, să slujim meselor. Căutați drept aceea, fraților dintre voi șapte bărbați cu nume bun plini de spiritul Sfânt și de înțelepciune, pe cari să i punem peste treaba aceasta. Iară noi vom petrece întru rugăciune și întru slujba cuvântului” Și a plăcut cuvântul înainte a toată mulțimea. Și au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Spiritul Sfânt, și pe Filip și pe Prohor și pe Nicanor și pe Simon și pe Pormena și pe Nicolae, nemernic din Antiohia pe cari i-au pus înaintea apostolilor și rugându-se și-au pus peste ei mâinile. Și cuvântul lui Dumnezeu creștea și se înmulția numărul ucenicilor în Ierusalim foarte, și multă gloată de preoți asculta de credință.

Fapte 6, 1—7.